# ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

## ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 2008**

14 Αυγούστου 2013


## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

### ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ



## ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. Α3/15664/2548 (1)

Τροποποίηση των Παραρτημάτων Ι, ΙΙ και ΙΙΙ του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101).

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) των άρθρων 1, παρ. 2 του άρθρου 3 και 4 του ν. 1338/1983 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (Α΄ 34), όπως το άρθρο 1, και η παρ. 5 αυτού, τροποποιήθηκαν με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 1440/1984 «Συμμετοχή της Ελλάδος στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο Κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού ΕΥΡΑΤΟΜ» (Α΄ 70) και όπως η παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 1338/83 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 του ν. 1892/1990 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (Α΄ 101) και το άρθρο 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 1440/1984 και τροποποιήθηκε διαδοχικά, με τα άρθρα 7 του ν. 1775/1988 (Α΄ 101), 31 του ν. 2076/1992 (Α΄130), 19 του ν. 2367/1995 (Α΄ 261), 22 του ν. 2789/2000 (Α΄ 21), 48 του ν. 3427/2005 (Α΄ 312) και 91 του ν. 3862/2010 (Α΄ 113).

β) του άρθρου δευτέρου του ν. 2077/1992 «Κύρωση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην Τελική Πράξη» (Α΄136).

γ) της παραγράφου 8 του άρθρου 94 του ν. 2696/1999 (Α΄ 57) «Κύρωση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας», όπως ισχύει.

δ) του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2006, όπως τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 2008/65/ΕΚ της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 2008, 2009/113/ΕΚ της Επιτροπής της 25ης Αυγούστου 2009 και 2011/94/ΕΕ της Επιτροπής της 28ης Νοεμβρίου 2011», όπως ισχύει.

ε) του άρθρου 90 του «Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» που κωδικοποιήθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α΄ 98).

στ) του άρθρου 2, του ν. 3897/2010 (Α΄ 208) «Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Οδικής Ασφάλειας και Γενικής Διεύθυνσης Οδικής Ασφάλειας, εποπτεία και βελτίωση του θεσμού του τεχνικού ελέγχου οχημάτων για την προαγωγή της Οδικής Ασφάλειας και την προστασία του περιβάλλοντος, κύρωση Σύμβασης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και Ο.Α.Σ.Θ. και άλλες διατάξεις».

ζ) του π.δ. 85/2012 (Α΄ 141) «Ίδρυση Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και μετονομασία των Υπουργείων Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού σε Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και σε Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων αντιστοίχως.», όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 1 του π.δ. 118/2013 (Α΄ 152).

η) του π.δ. 119/2013 (Α΄ 153) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

θ) της υπ' αριθμ. 1135/2013 (Υ.Ο.Δ.Δ. 324) απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Διορισμός Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων».

ι) της υπ' αριθμ. 329/3.7.2013 (Β' 1655) απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων Μιχαήλ Παπαδόπουλου.».

ια) την οδηγία 2012/36/ΕΕ της Επιτροπής της 19ης Νοεμβρίου 2012 για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την άδεια οδήγησης.

ιβ) την οδηγία 2013/22/ΕΕ του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2013 για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών

στον τομέα της πολιτικής μεταφορών, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας.

ιγ) του ν. 3919/2011 (Α΄ 32) «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων»

ιδ) της υπ' αριθμ. Υ3β/Γ.Π./οικ. 24948 (Β΄ 713) απόφασης του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Καθορισμός δικαιολογητικών, διαδικασίας, όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση βεβαίωσης λειτουργίας των ιατρείων, πολυϊατρείων, οδοντιατρείων και πολυοδοντιατρείων».

2. Την ανάγκη τροποποίησης των Παραρτημάτων του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) λόγω των τροποποιήσεων που έχουν επέλθει στα Παραρτήματα της οδηγίας 2006/126/ΕΚ, καθώς και των αλλαγών στη ισχύουσα νομοθεσία έκδοσης των αδειών οδήγησης.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΑΡΘΡΟ 1

Τα Παραρτήματα Ι, ΙΙ και ΙΙΙ του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) τροποποιούνται ως εξής:

1. Η παράγραφος 3 του παραρτήματος Ι του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) τροποποιείται ως εξής:

α) Στο σημείο (γ) κάτω από την πρόταση «Η σελίδα 1 περιλαμβάνει», παρεμβάλλεται στον κατάλογο μετά την καταχώριση για τη Γαλλία «F: Γαλλία» η καταχώριση:

«HR: Κροατία»˙

β) Στο σημείο (ε) κάτω από την πρόταση «Η σελίδα 1 περιλαμβάνει», παρεμβάλλεται στον κατάλογο μετά την καταχώριση «Ceadúas Tiomána» η καταχώρηση:

«Vozačka dozvola»˙

2. Το σημείο 12 του στοιχείου α) της παραγράφου 3 του παραρτήματος Ι του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) και κάτω από την πρόταση «Η σελίδα 2 περιλαμβάνει:» τροποποιείται ως εξής:

α) Παρεμβάλλεται κωδικός 46 ως εξής:

«46. Τρίκυκλα μόνο».

β) Ο κωδικός 72 απαλείφεται.

γ) Ο κωδικός 73 αντικαθίσταται ως εξής:

«73. Ισχύει για τα οχήματα της κατηγορίας Β μηχανοκίνητου τετράκυκλου τύπου (Β1)».

δ) Οι κωδικοί 74 έως και 77 απαλείφονται.

ε) Ο κωδικός 79 αντικαθίσταται ως εξής:

«79. [...] Ισχύει για τα οχήματα που πληρούν τις προδιαγραφές εντός αγκύλης, για την εφαρμογή των άρθρων 18 και 19 του διατάγματος αυτού.

79.01 Ισχύει για δίτροχα οχήματα με ή χωρίς κάνιστρο.

79.02 Ισχύει για τα τρίτροχα ή ελαφρού τετράκυκλου τύπου οχήματα της κατηγορίας ΑΜ.

79.03 Ισχύει για τα τρίκυκλα.

79.04 Ισχύει για τα τρίκυκλα που είναι συνδυασμένα με ρυμουλκούμενο μέγιστης επιτρεπόμενης μάζας έως 750 kg.

79.05 Μοτοσικλέτα της κατηγορίας Α1 με λόγο ισχύος/βάρους άνω του 0,1 kW/kg.

79.06 Όχημα της κατηγορίας ΒΕ, εφόσον η μέγιστη επιτρεπόμενη μάζα του ρυμουλκούμενου υπερβαίνει τα 3 500 kg.».

στ) Παρεμβάλλονται κωδικοί 80 και 81 ως εξής:

«80. Ισχύει για τους κατόχους άδειας οδήγησης οχήματος μηχανοκίνητου τρίκυκλου τύπου της κατηγορίας Α, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος ηλικίας.

81. Ισχύει για τους κατόχους άδειας οδήγησης οχήματος δίτροχου τύπου μοτοσικλέτας της κατηγορίας Α, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 22ο έτος ηλικίας».

ζ) Παρεμβάλλεται κωδικός 90 ως εξής:

«90. Κωδικοί χρησιμοποιούμενοι σε συνδυασμό με κωδικούς που ορίζουν τροποποιήσεις του οχήματος».

η) Ο κωδικός 96 αντικαθίσταται ως εξής:

«96. Οχήματα της κατηγορίας Β, που συνδυάζονται με οποιοδήποτε ρυμουλκούμενο μέγιστης επιτρεπόμενης μάζας που υπερβαίνει τα 750 kg και υπό τον όρο ότι η μέγιστη επιτρεπόμενη μάζα του συνδυασμού αυτού υπερβαίνει τα 3.500 kg αλλά δεν υπερβαίνει τα 4.250 kg».

θ) Παρεμβάλλεται κωδικός 97 ως εξής:

«97. Δεν επιτρέπεται να οδηγεί όχημα της κατηγορίας C1 το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών.

ι) Ο κωδικός 107 αντικαθίσταται ως εξής:

«107.1 Υπάρχει χρονικός περιορισμός στη διοικητική ισχύ των κατηγοριών της άδειας, για ιατρικούς λόγους από ιατρό πρωτοβάθμιας ιατρικής εξέτασης.

107.2 Υπάρχει χρονικός περιορισμός στη διοικητική ισχύ των κατηγοριών της άδειας, για ιατρικούς λόγους από Δ.Ι.Ε.»

ια) Ο κωδικός 116 αντικαθίσταται ως εξής:

«116.1 Η άδεια χορηγείται με περιορισμό του αριθμού των κατηγοριών προηγούμενης άδειας, για λόγους συνταξιοδότησης.

116.2 Η άδεια χορηγείται με περιορισμό του αριθμού των κατηγοριών προηγούμενης άδειας, για ιατρικούς λόγους»

ιβ) Οι κωδικοί 171, 271, 371 κ.λπ. καταργούνται.

3. Το παράρτημα ΙΙ του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) τροποποιείται ως εξής:

α) Το σημείο 4.1.1 αντικαθίσταται ως εξής:

«4.1.1. τους κανόνες των ωρών οδήγησης και του χρόνου ανάπαυσης, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών˙ χρήση της συσκευής ελέγχου όπως ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών.»

β) Το σημείο 5.1 αντικαθίσταται ως εξής:

«5.1. Μετάδοση της κίνησης οχήματος

5.1.1. Η οδήγηση οχήματος με χειροκίνητη μετάδοση της κίνησης υπόκειται στην επιτυχή εξέταση προσόντων και συμπεριφοράς σε όχημα με χειροκίνητη μετάδοση της κίνησης.

Ως όχημα με χειροκίνητη μετάδοση της κίνησης νοείται όχημα στο οποίο υπάρχει ποδόπληκτρος συμπλέκτης (ή χειροκίνητος μοχλός για τις κατηγορίες Α, Α2, Α1 και ΑΜ) και το οποίο πρέπει να χειρίζεται ο οδηγός κατά την εκκίνηση ή τη στάση του οχήματος ή κατά την εναλλαγή ταχυτήτων.

5.1.2. Τα οχήματα που δεν πληρούν τα κριτήρια του σημείου 5.1.1 θεωρείται ότι έχουν αυτόματο κιβώτιο ταχυτήτων.

Με την επιφύλαξη του σημείου 5.1.3, εφόσον ο υποψήφιος υποβάλλεται σε εξέταση προσόντων και συμπεριφοράς σε όχημα με αυτόματο κιβώτιο ταχυτήτων, κα-

ταγράφεται το γεγονός σε κάθε άδεια που θα εκδοθεί με βάση την εν λόγω εξέταση. Οι άδειες που φέρουν τη σχετική μνεία χρησιμοποιούνται μόνο για την οδήγηση οχημάτων με αυτόματη μετάδοση της κίνησης.

5.1.3. Ειδικές διατάξεις για τα οχήματα των κατηγοριών C, CE, D και DE. Δεν σημειώνεται περιορισμός στην άδεια οδήγησης των κατηγοριών C, CE, D ή DE που διαθέτουν αυτόματο κιβώτιο ταχυτήτων κατά το σημείο 5.1.2, εφόσον ο υποψήφιος είναι ήδη κάτοχος άδειας οδήγησης οχήματος με χειροκίνητο κιβώτιο ταχυτήτων τουλάχιστον σε μία από τις κατηγορίες: B, BE, C, CE, C1, C1E, D, D1 ή D1E, και έχει εκτελέσει τις ενέργειες που περιγράφονται στο σημείο 8.4 κατά τη διάρκεια της εξέτασης προσόντων και συμπεριφοράς.».

γ) Το σημείο 5.2 τροποποιείται ως εξής:

γα) Τα εδάφια που αφορούν στα ελάχιστα κριτήρια των κατηγοριών A1, A2 και A αντικαθίστανται ως εξής:

«Κατηγορία A1

Μοτοσικλέτα της κατηγορίας A1 χωρίς κάνιστρο, ονομαστικής ισχύος έως 11 kW και ισχύος ανά μονάδα βάρους έως 0,1 kW/kg και ικανή να αναπτύσσει ταχύτητα τουλάχιστον 90 km/h.

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με κινητήρα εσωτερικής καύσης, ο κυλινδρισμός του κινητήρα πρέπει να είναι τουλάχιστον 115 $cm^3$ .

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με ηλεκτρικό κινητήρα, η ισχύς ανά μονάδα βάρους του οχήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,08 kW/kg.

Κατηγορία A2

Μοτοσικλέτα χωρίς κάνιστρο, ονομαστικής ισχύος τουλάχιστον 20 kW και έως 35 kW και με ισχύ ανά μονάδα βάρους έως 0,2 kW/kg.

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με κινητήρα εσωτερικής καύσης, ο κυλινδρισμός του κινητήρα πρέπει να είναι τουλάχιστον 395 $cm^3$ .

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με ηλεκτρικό κινητήρα, η ισχύς ανά μονάδα βάρους του οχήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,15 kW/kg.

Κατηγορία A

Μοτοσικλέτα χωρίς κάνιστρο, της οποίας η μάζα άνευ φορτίου είναι μεγαλύτερη των 175 kg, ονομαστικής ισχύος τουλάχιστον 50 kW.

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με κινητήρα εσωτερικής καύσης, ο κυλινδρισμός του κινητήρα πρέπει να είναι τουλάχιστον 595 $cm^3$ .

Εάν η μοτοσικλέτα είναι εξοπλισμένη με ηλεκτρικό κινητήρα, η ισχύς ανά μονάδα βάρους του οχήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,25 kW/kg.».

γβ) Τα εδάφια που αφορούν στα ελάχιστα κριτήρια των κατηγοριών C και CE αντικαθίστανται ως εξής:

«Κατηγορία C:

Όχημα της κατηγορίας C μέγιστης επιτρεπόμενης μάζας τουλάχιστον 12.000 kg, μήκους τουλάχιστον 8m, πλάτους τουλάχιστον 2,40m και ικανό να αναπτύσσει ταχύτητα τουλάχιστον 80 km/h˙ εξοπλισμένο με σύστημα αντιεμπλοκής των τροχών, με σύστημα μετάδοσης της κίνησης με χειροκίνητο κιβώτιο ταχυτήτων και με συσκευή ελέγχου όπως ορίζει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85. Επιπλέον, για το όχημα αυτό απαιτείται:

- να έχει θάλαμο οδήγησης τριών (3) τουλάχιστον, θέσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του οδηγού,

- να φέρει δεύτερο ποδόπληκτρο φρένου και συμπλέκτη στη θέση του συνοδηγού και προαιρετικά επιταχυντήρα,

- το διαμέρισμα φορτίου να συνίσταται σε κλειστό αμάξωμα το οποίο έχει τουλάχιστον το πλάτος και το ύψος του θαλάμου. Η απαίτηση αυτή καλύπτεται και με την τοποθέτηση τέντας,

- να φέρει μια πινακίδα, τοποθετημένη στο πίσω μέρος του αμαξώματος, με το διεθνές διακριτικό σήμα «L» χρώματος ερυθρού, μαζί με την επωνυμία και τον αριθμό αδείας της σχολής οδηγών.

- σε περίπτωση που ο θάλαμος οδήγησης είναι διπλός (μέχρι πέντε θέσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του οδηγού), τότε το όχημα φέρει ενδεικτική λυχνία τοποθετημένη σε εμφανές σημείο, η οποία ανάβει στην περίπτωση χρησιμοποίησης από το συνοδηγό εκπαιδευτή, του φρένου, του συμπλέκτη ή του επιταχυντήρα ή ανάλογο ηχητικό σύστημα,

- κατά την πρακτική εξέταση να έχει συνολική πραγματική μάζα, τουλάχιστον 10.000 kg.

Κατηγορία CE:

Είτε αρθρωτό όχημα, είτε συνδυασμός οχήματος δοκιμασίας στην κατηγορία C και ρυμουλκούμενου τουλάχιστον 7,5 m μήκους˙ τόσο το αρθρωτό όχημα όσο και ο συνδυασμός έχουν μέγιστη επιτρεπόμενη μάζα τουλάχιστον 20.000 kg, μήκος τουλάχιστον 14 m και πλάτος τουλάχιστον 2,40 m, είναι δε ικανό να αναπτύσσει ταχύτητα τουλάχιστον 80 km/h και είναι εξοπλισμένο με σύστημα αντιεμπλοκής των τροχών, με σύστημα μετάδοσης της κίνησης με χειροκίνητο κιβώτιο ταχυτήτων και με συσκευή ελέγχου όπως ορίζει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85. Επιπλέον, για το όχημα αυτό απαιτείται :

- να έχει θάλαμο οδήγησης τριών (3) τουλάχιστον θέσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του οδηγού,

- να φέρει δεύτερο ποδόπληκτρο φρένου και συμπλέκτη στη θέση του συνοδηγού και προαιρετικά επιταχυντήρα.

- το διαμέρισμα φορτίου να συνίσταται σε κλειστό αμάξωμα το οποίο έχει τουλάχιστον το πλάτος και το ύψος του θαλάμου. Η απαίτηση αυτή καλύπτεται και με την τοποθέτηση τέντας.

- να φέρει μια πινακίδα, τοποθετημένη στο πίσω μέρος του ρυμουλκούμενου οχήματος με το διεθνές διακριτικό σήμα «L» χρώματος ερυθρού, μαζί με την επωνυμία και τον αριθμό αδείας της σχολής οδηγών.

- σε περίπτωση που ο θάλαμος οδήγησης είναι διπλός (μέχρι πέντε θέσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του οδηγού), τότε το όχημα φέρει ενδεικτική λυχνία τοποθετημένη σε εμφανές σημείο, η οποία ανάβει στην περίπτωση χρησιμοποίησης από το συνοδηγό εκπαιδευτή, του φρένου, του συμπλέκτη ή του επιταχυντήρα ή ανάλογο ηχητικό σύστημα,

- κατά την πρακτική εξέταση να έχει συνολική πραγματική μάζα, τουλάχιστον 15.000 kg.»

δ) Το σημείο 8.1.4 αντικαθίσταται ως εξής:

«8.1.4. έλεγχος του σερβομηχανισμού των συστημάτων πέδησης, προσαρμογής προσκεφάλων εφόσον υπάρχουν˙ και μετάδοσης της κίνησης˙ έλεγχος της κατάστασης των τροχών, των κοχλιών, των λασπωτήρων, του εμπρόσθιου ανεμοθώρακα, των παραθύρων και των υαλοκαθαριστήρων, των υγρών (π.χ. λάδι μηχανής, ψυκτικό, υγρό υαλοκαθαριστήρων)˙ έλεγχος και χρήση των χειριστηρίων, καθώς και της συσκευής ελέγχου όπως ορίζει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85.».

ε) Μετά το σημείο 8.3.9. προστίθεται σημείο 8.4. ως εξής:

«8.4. Ασφαλής και ενεργειακά αποδοτική οδήγηση

8.4.1. οδηγεί κατά τρόπο ασφαλή που μειώνει την κατανάλωση καυσίμου και εκπομπών κατά την επιτάχυνση, την επιβράδυνση, σε ανωφέρεια και κατωφέρεια, εφόσον χρειάζεται με χειροκίνητη επιλογή ταχύτητας.».

στ) Το σημείο 9.3.2 αντικαθίσταται ως εξής:

«9.3.2. οδηγεί οικονομικά και με ασφαλή και φιλικό τρόπο προς το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη τις στροφές ανά λεπτό, την εναλλαγή ταχυτήτων, την πέδηση και την επιτάχυνση (κατηγορίες B, BE, C, CE, C1, C1E, D, DE, D1, D1E μόνο)·».

4. Το παράρτημα ΙΙΙ του π.δ. 51/2012 (Α΄ 101) τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παράγραφο 1.1 του Κεφαλαίου Α' μετά την πρόταση «Πιστοποιητικά υγείας της πρωτοβάθμιας ιατρικής εξέτασης δεν γίνονται δεκτά από την αρμόδια Υπηρεσία αν κατατεθούν μετά την πάροδο εξαμήνου από την έκδοσή τους.» προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση που στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα λειτουργούν περισσότερες από μία Υπηρεσίες, αυτές οφείλουν να κάνουν δεκτά τα πιστοποιητικά υγείας της πρωτοβάθμιας ιατρικής εξέτασης όλων των γιατρών της Περιφερειακής Ενότητας, ανεξάρτητα από την υπηρεσία με την οποία αυτοί έχουν συμβληθεί. Ειδικότερα στις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Αττικής, τα πιστοποιητικά υγείας πρωτοβάθμιας ιατρικής εξέτασης γίνονται αποδεκτά από όλες τις Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών, ανεξάρτητα με τη Διεύθυνση που έχει συμβληθεί ο γιατρός.»

β) Η παράγραφος 1.4 αντικαθίσταται ως εξής:

«1.4. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΙΑΤΡΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

Γιατροί που λειτουργούν νόμιμα ιατρείο και διαθέτουν σχετική βεβαίωση νόμιμης λειτουργίας του από τους κατά τόπους ιατρικούς συλλόγους, για να έχουν δικαίωμα να διενεργούν πρωτοβάθμια ιατρική εξέταση υποψηφίων οδηγών και οδηγών, θα πρέπει να συμβληθούν με την Υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών του τόπου λειτουργίας του ιατρείου.

Η σύμβαση των ανωτέρω γιατρών με τις κατά τόπους Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών είναι ετήσιας διάρκειας και ανανεώνεται αυτόματα κάθε έτος. Τόσο για την αρχική σύμβαση όσο και για την ανανέωση, είναι υποχρεωτική η κατάθεση στην Υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών, της σχετικής βεβαίωσης νόμιμης λειτουργίας ιατρείου από τον οικείο ιατρικό σύλλογο.

Σε περίπτωση που σε Περιφερειακή Ενότητα δεν υφίστανται συμβεβλημένοι γιατροί πρωτοβάθμιας ιατρικής εξέτασης με τις Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών, η ιατρική εξέταση των υποψηφίων οδηγών και οδηγών, γίνεται από κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κρατικά κέντρα υγείας ή από συμβεβλημένους γιατρούς γειτονικών Περιφερειακών Ενοτήτων.»

γ) Τα εδάφια 4, 5 και 6 της παραγράφου 2.1. αντικαθίστανται ως εξής:

«Αν είναι αδύνατη η συγκρότηση της Δ.Ι.Ε. με τις παραπάνω πέντε ειδικότητες, έτσι ώστε να είναι υποχρεωμένοι οι ενδιαφερόμενοι κάτοικοι της συγκεκριμένης περιοχής να μεταβούν σε Δ.Ι.Ε. άλλης Υπηρεσίας Μεταφορών και Επικοινωνιών, τότε είναι επιτρεπτή η συγκρότηση της Δ.Ι.Ε. με λιγότερους γιατρούς, αλλά οπωσδήποτε με αυτούς των ειδικοτήτων παθολόγου και οφθαλμιάτρου.

Στην περίπτωση αυτή, εάν εκτιμηθεί από τον παθολόγο γιατρό της Δ.Ι.Ε. ότι ο ενδιαφερόμενος χρήζει νευρολογικής ή ψυχιατρικής ή ωτορυνολαρυγγολογικής ή ορθοπεδικής εξέτασης και δεν μετέχει γιατρός αντίστοιχης ειδικότητας, τότε ο ενδιαφερόμενος παραπέμπεται με έγγραφο της οικείας Υπηρεσίας, στην πλησιέστερη Δ.Ι.Ε., εφόσον υφίσταται γιατρός της αιτούμενης ειδικότητας.

Σε περίπτωση έλλειψης αντίστοιχης ειδικότητας στις ανωτέρω Δ.Ι.Ε., ο ενδιαφερόμενος προσκομίζει, βάσει παραπεμπτικού της οικείας Υπηρεσίας Μεταφορών και Επικοινωνιών, αντίστοιχη γνωμάτευση από Κρατικό Νοσοκομείο ή από ιδιώτη γιατρό. Στο παραπεμπτικό θα πρέπει να αναγράφεται επακριβώς η Ομάδα στην οποία θα πρέπει να εξεταστεί ο ενδιαφερόμενος, βάσει του Κεφαλαίου Β΄ του Παραρτήματος ΙΙΙ

«Ελάχιστες Απαιτούμενες Προδιαγραφές για τη Σωματική και Διανοητική Ικανότητα Οδήγησης Μηχανοκίνητου Οχήματος».

Η συγκρότηση της Δ.Ι.Ε. πραγματοποιείται με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, κατόπιν προτάσεως του οικείου Ιατρικού Συλλόγου. Σε περίπτωση έλλειψης γιατρών ή μη σχετικής πρότασης από τον οικείο Ιατρικό Σύλλογο, η Δ.Ι.Ε. δύναται να συγκροτείται και από γιατρούς Κρατικών ή Στρατιωτικών Νοσοκομείων. Η θητεία των μελών και του γραμματέα της Δ.Ι.Ε. είναι τριετής και δύναται να ανανεώνεται. Παρά ταύτα είναι δυνατή η συγκρότηση έκτακτων Δ.Ι.Ε., για την εξυπηρέτηση αυξημένου αριθμού ενδιαφερομένων σε μία Υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών για τις οποίες ισχύουν και οι διατάξεις των παραπάνω 4, 5 και 6 εδαφίων, όπου η θητεία των μελών είναι ετήσια. Η θητεία των μελών των Δ.Ι.Ε. που λειτουργούν ήδη δεν θίγεται από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος.»

ΑΡΘΡΟ 2

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της, εκτός της υποπερίπτωσης (γα) της περίπτωσης γ της παραγράφου 3 του άρθρου 1, όπου ισχύει από 1-1-2014.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παπάγου, 30 Ιουλίου 2013

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

**ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

---

Αριθμ. ΟΙΚ. Β-37843/3546/13 (2)

Έκδοση επικαιροποιημένου χάρτη υποχρεώσεων προς τον καταναλωτή (Χ.Υ.Κ.) των φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου του ν. 2963/2001.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ**
**ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του άρθρου 15 του ν. 2963/2001 (Α΄ 268),

β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 181/2011 (Ε.Ε.Ε.Ε. L 55/28-2-2011),

γ) του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α΄ 87),

δ) του π.δ. 246/2006 Γενικός Κανονισμός Προσωπικού των Κ.Τ.Ε.Λ. Α.Ε. και των ΚΤΕΛ του ν. 2963/2001(Α΄ 261),

ε) του π. δ. αριθ. 118/2013 με θέμα: «Τροποποίηση του π.δ. 85/2012 (Α΄ 141) - Ίδρυση Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και μετονομασία των Υπουργείων Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Α΄ 152/25-6-2013).

στ) της αριθ. 329 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων Μιχαήλ Παπαδόπουλου» (Β΄ 1655/4-7-2013),

ζ) του άρθρου 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που εκδόθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α΄ 98),

2. Το γεγονός ότι οι διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 2, 9, 10, 16 παρ. 1β, 17 παρ. 1 και 2, 25, 26, 27 και 28 του κανονισμού 181/2011 τυγχάνουν υποχρεωτικής εφαρμογής από 1/3/2013, δίχως να παρέχεται δικαίωμα παράτασης του χρόνου πρώτης εφαρμογής τους. Οι λοιπές διατάξεις του ίδιου κανονισμού δεν τυγχάνουν εφαρμογής, βάσει της παραγράφου 4 του άρθρου 2 αυτού, έως ότου οριστεί διαφορετικά με όμοια απόφαση.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εκδίδουμε το Χάρτη Υποχρεώσεων προς τον καταναλωτή, των φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου του ν. 2963/2001, ως εξής:

### Άρθρο 1
### Υποχρεώσεις των Συγκοινωνιακών φορέων

1. Οι συγκοινωνιακοί φορείς και τα όργανα αυτών, υποχρεούνται να:

α. Εξυπηρετούν τις τακτικές λεωφορειακές γραμμές, που υπάγονται σε καθένα από αυτά,

β. μεριμνούν για την καθαριότητα, την ευπρεπή εμφάνιση, την ασφαλή κυκλοφορία των λεωφορείων, καθώς και τη συντήρηση με σκοπό τη μείωση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη χρήση τους. Την υποχρέωση αυτή έχουν και οι ιδιοκτήτες των λεωφορείων.

γ. εισπράττουν τα καθορισμένα αντίτιμα εισιτηρίων και αναρτούν σε εμφανή θέση το ισχύον τιμολόγιο. Με την επιφύλαξη μειωμένων κομίστρων για κοινωνικούς λόγους, το αντίτιμο εισιτηρίου και γενικά οι όροι σύμβασης που εφαρμόζονται από τους συγκοινωνιακούς φορείς προσφέρονται στο ευρύ κοινό χωρίς καμία άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω

- της εθνικότητας του επιβάτη, ή
- του τόπου εγκατάστασης του συγκοινωνιακού φορέα ή των πωλητών εισιτηρίων (πρακτόρων), ή
- της μεταφοράς ατόμων με αναπηρία ή μειωμένης κινητικότητας.

δ. τηρούν με ακρίβεια τα καθορισμένα δρομολόγια και δρομολογούν έκτακτα όποτε το επιβάλλουν οι ανάγκες εξυπηρέτησης του επιβατικού κοινού,

ε. διατηρούν σε καλή κατάσταση σταθμούς, πρακτορεία άφιξης και αναχώρησης λεωφορείων και στέγαστρα αναμονής επιβατών, τοποθετούν πινακίδες αφετηριών και στάσεων και λαμβάνουν γενικά κάθε μέτρο χρήσιμο για την εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού,

στ. πληροφορούν το επιβατικό κοινό για το δίκτυο και τα δρομολόγια των επιβατικών γραμμών, καθώς και για κάθε άλλο χρήσιμο στοιχείο, συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων τους βάσει της παρούσας απόφασης. Πληροφόρηση στους επιβάτες παρέχεται και κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, εφόσον ζητηθεί και, ει δυνατόν, σε προσιτή μορφή,

ζ. προβαίνουν σε κρατήσεις θέσεων χωρίς επιπλέον κόστος για κάθε επιβάτη συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα. Η κράτηση θέσεων είναι υποχρεωτική για το Κ.Τ.Ε.Λ. έως και μία ώρα πριν την εκτέλεση του δρομολογίου,

η. μεριμνούν για την ασφαλή μεταφορά των επιβατών, των αποσκευών αυτών και των ασυνόδευτων μικροδεμάτων,

θ. μεριμνούν για την ακριβή εκτέλεση του προγραμματισμένου έργου, ιδίως όσον αφορά τη συχνότητα, την τήρηση των δρομολογίων, του χρόνου διαδρομής,

ι. μεριμνούν για την ικανοποιητική εξυπηρέτηση των επιβατών κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και κατά την παραμονή τους στους χώρους αναμονής και άφιξης-αναχώρησης λεωφορείων,

ια. διαθέτουν οργανωμένες υπηρεσίες πληροφοριών (Γραφείο εξυπηρέτησης κοινού) στους σταθμούς αφιξοαναχώρησης,

ιβ. διαθέτουν οργανωμένη υπηρεσία παραλαβής δεμάτων και φύλαξης απολεσθέντων αντικειμένων,

ιγ. απαγορεύουν τη μεταφορά εύφλεκτων και εκρηκτικών υλών,

ιδ. απαγορεύουν τη μεταφορά ζώων, πλην των περιπτώσεων ζώων συνοδείας αναπήρων ή μικρών κατοικίδιων ζώων, που μεταφέρονται με κατάλληλα για το σκοπό αυτόν μέσα.

ιε. Τοποθετούν τόσο στους σταθμούς και τα πρακτορεία όσο και μέσα στα λεωφορεία «Κιβώτια παραπόνων - υποδείξεων».

ιστ. Απαγορεύουν τη μεταφορά παιδιών ηλικίας μέχρι έξι (6) ετών χωρίς πρόσωπο που να τα συνοδεύει. Το συνοδεύον τα παιδιά αυτά πρόσωπο επιμελείται της ασφαλούς μεταφοράς αυτών και καταλαμβάνουν μαζί με το παιδί μία θέση επιβάτου η οποία ευρίσκεται όπισθεν άλλου καθίσματος.

ιζ. Επιτρέπουν σε παιδιά ηλικίας από έξι (6) έως δεκαπέντε (15) ετών να χρησιμοποιούν ανά τρία διπλό, ενιαίο κατά την έδρα και ερεισίνωτο, κάθισμα, εφ' όσον ευρίσκεται όπισθεν άλλου καθίσματος επιβάτου.

ιη. Παρακολουθούν σε περιπτώσεις δυσμενών καιρικών συνθηκών, τα σχετικά δελτία των μέσων ενημέρωσης και όταν παρίσταται ανάγκη, λόγω διακοπής συγκοινωνιών μέσω πορθμείων ή άλλων θέσεων, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα (αναβολή δρομολογίων, ενημέρωση του επιβατικού κοινού κατά το χρόνο αναχωρήσεως κ.λ.π.) προς αποφυγή οποιασδήποτε ταλαιπωρίας του επιβατικού κοινού που είναι δυνατόν να προληφθεί.

ιθ. Επιστρέφουν το 70% της τιμής του εισιτηρίου στον επιβάτη σε περίπτωση που ακυρώσει την κράτηση της θέσεως σε δρομολόγιο υπεραστικής γραμμής 8 ώρες τουλάχιστον προ της αναχωρήσεως, ή το 50% σε περίπτωση που ακυρώσει την κράτηση της θέσεως εντός 8 ωρών προ της ώρας αναχωρήσεως.

κ. Τροποποιούν τα εισιτήρια, αντί της προηγούμενης ακύρωσης, όσον αφορά τη ημερομηνία του ταξιδιού ή τα μεταβιβάζουν σε άλλα πρόσωπα χωρίς καμία επιβά-

ρυνση των προσώπων αυτών (επιβαλλομένης στην περίπτωση μεταβιβάσεως κανονικού εισιτηρίου σε πρόσωπο το οποίο δικαιούται εισιτήριο μειωμένης τιμής ή ελευθέρας διακινήσεως της επιστροφής των αντιστοίχων χρημάτων στον αρχικό κάτοχο του εισιτηρίου). Εφόσον σε κάθε περίπτωση (ακύρωσης ή μεταβολής του προορισμού ή δρομολογίου ή αλλαγής επιβάτου ή αλλαγής ημερομηνίας) υπάρχει θεώρηση επί του εισιτηρίου από τον αρμόδιο υπάλληλο του ΚΤΕΛ και μόνον.

κα. Αναρτούν τον Χ.Υ.Κ. σε εμφανή σημεία των σταθμών και πρακτορείων άφιξης και αναχώρησης λεωφορείων όσο και μέσα σε αυτά και τον διαθέτουν στο επιβατικό κοινό με κάθε πρόσφορο μέσο και ανάλογα με την περίπτωση και στο διαδίκτυο.

2. Οι συγκοινωνιακοί φορείς ή οι πράκτορες τους δύνανται να αρνούνται να δεχθούν κράτηση, να εκδώσουν ή να παράσχουν κατ' άλλο τρόπο εισιτήριο σε, ή να επιβιβάσουν, άτομα λόγω αναπηρίας ή μειωμένης κινητικότητας, μόνο:

α) για να συμμορφωθούν προς τις ισχύουσες απαιτήσεις ασφαλείας που ορίζει το διεθνές, κοινοτικό ή εθνικό δίκαιο, ή τις απαιτήσεις υγείας και ασφαλείας που ορίζουν οι αρμόδιες αρχές·

β) όταν ο σχεδιασμός του οχήματος ή η υποδομή, συμπεριλαμβανομένων των στάσεων λεωφορείων και των τερματικών σταθμών, καθιστά αδύνατο να πραγματοποιηθεί η επιβίβαση, η αποβίβαση ή η μεταφορά του ατόμου με αναπηρία ή με μειωμένη κινητικότητα κατά τρόπο ασφαλή και λειτουργικά εφικτό.

## Άρθρο 2
## Υποχρεώσεις προσωπικού

Το προσωπικό των συγκοινωνιακών φορέων, καθώς και οι ιδιοκτήτες λεωφορείων που υπάγονται εξαιτίας της εργασίας τους σε μία από τις κατηγορίες του προσωπικού οφείλουν:

α. Να έχουν ευπρεπή εμφάνιση και να φέρουν την ειδική στολή για όσους επιβάλλεται, κατά την ώρα της Υπηρεσίας διατηρημένη σε καλή κατάσταση.

β. Να συμπεριφέρονται προς το επιβατικό κοινό με ευγένεια, σοβαρότητα και προθυμία και να φροντίζουν για την πλήρη και άμεση εξυπηρέτησή του.

γ. Να επιδεικνύουν ιδιαίτερη επιμέλεια και προσοχή όταν πρόκειται για εμποδιζόμενα άτομα (ηλικιωμένα πρόσωπα, έγκυες γυναίκες και άτομα με ειδικές ανάγκες).

δ. Να δίδουν με προθυμία κάθε χρήσιμη πληροφορία που ανάγεται στην αρμοδιότητά τους, ιδίως για τα δρομολόγια, αφίξεις αναχωρήσεις λεωφορείων κ.λ.π.

ε. Να μην καπνίζουν κατά τη διάρκεια του δρομολογίου.

στ. Να επιμελούνται με υπευθυνότητα της παραλαβής και παράδοσης των αποσκευών των επιβατών και των ασυνόδευτων μικροδεμάτων.

ζ. Οι ελεγκτές των εισιτηρίων να επιδεικνύουν την υπηρεσιακή τους ταυτότητα κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

η. Οι οδηγοί των λεωφορείων να τοποθετούν το ονοματεπώνυμό τους σε ορισμένη θέση και να αλλάζουν την οθόνη του λεωφορείου.

θ. Να μεριμνούν ώστε οι επιβάτες να μην ανοίγουν τα παράθυρα του λεωφορείου όταν λειτουργεί ο κλιματισμός ή όταν αντιτίθενται άλλοι επιβάτες σε αυτό.

ι. Να μην επιτρέπουν στους επιβάτες να προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια που μπορεί να προκαλέσει φθορά στο λεωφορείο.

ια. Να μην επιτρέπουν στους επιβάτες να καπνίζουν μέσα στο λεωφορείο.

ιβ. Να συνιστούν στους επιβάτες να παραχωρούν τη θέση τους σε άτομα που χρήζουν βοηθείας (έγκυες, ηλικιωμένοι, άτομα με ειδικές ανάγκες) κατά τη διάρκεια δρομολογίων με λεωφορεία στα οποία επιτρέπεται η μεταφορά όρθιων επιβατών.

Οι συγκοινωνιακοί φορείς και οι φορείς διαχείρισης των τερματικών σταθμών μεριμνούν για την κατάρτιση του προσωπικού τους στα θέματα που αναφέρονται στο

## Άρθρο 3
## Δικαιώματα καταναλωτών καθώς και αποζημίωσης αυτών

1. Οι συγκοινωνιακοί φορείς θα πρέπει να διαθέτουν μηχανισμό διεκπεραίωσης των καταγγελιών επιβατών που σχετίζονται με δικαιώματα και υποχρεώσεις που καθορίζονται με την παρούσα. Οι επιβάτες που επιθυμούν να υποβάλουν καταγγελία στο συγκοινωνιακό φορέα, οφείλουν να το πράξουν εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία παρασχέθηκε ή θα έπρεπε να έχει παρασχεθεί η υπηρεσία της τακτικής λεωφορειακής γραμμής. Εντός μηνός από την παραλαβή της καταγγελίας, ο συγκοινωνιακός φορέας ενημερώνει τον επιβάτη ότι η καταγγελία του εκρίθη βάσιμη, απερρίφθη ή εξετάζεται ακόμη. Η προθεσμία τελικής απάντησης δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες από την ημερομηνία παραλαβής της καταγγελίας.

2. Εφόσον ο επιβάτης δεν επιθυμεί να κάνει χρήση της διαδικασίας χειρισμού αναφορών/καταγγελιών της ως άνω παραγράφου 1 ή θεωρεί το αποτέλεσμα αυτής ως μη ικανοποιητικό, οι αναφορές πολιτών για παραβάσεις των υποχρεώσεων που καθορίζονται με την παρούσα και τον κανονισμό του προσωπικού των συγκοινωνιακών φορέων υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών της Περιφερειακής Ενότητας, όπου η έδρα του συγκοινωνιακού φορέα, η οποία τις παραπέμπει στα αρμόδια όργανα που ορίζουν οι διατάξεις και κανονισμοί του άρθρου 4 της παρούσης για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων με αιτιολογημένη απόφασή τους.

3. Κάθε συγκοινωνιακός φορέας υποχρεούται στην αποζημίωση των καταναλωτών για τις εξής περιπτώσεις:

α. Για απώλεια αποσκευών ποσό ελάχιστης αποζημίωσης 30 €.

β. Για απώλεια ασυνόδευτων μικροδεμάτων ποσό ελάχιστης αποζημίωσης 15 €.

γ. Για μη παραλαβή επιβάτη υπαιτιότητας του συγκοινωνιακού φορέα από αφετηρία ή προκαθορισμένη στάση το τριπλάσιο της αξίας του εισιτηρίου.

4. Οι συγκοινωνιακοί φορείς και οι φορείς διαχείρισης τερματικών σταθμών ευθύνονται για απώλεια ή φθορά αναπηρικών αμαξιδίων, άλλου εξοπλισμού μετακίνησης ή βοηθητικού εξοπλισμού, εφόσον αυτή συνδέεται με την μεταφορά. Στην περίπτωση απώλειας ή φθοράς του ως άνω εξοπλισμού καταβάλλεται αποζημίωση ίση με τη δαπάνη αντικατάστασης ή επισκευής του εξοπλισμού που απωλέσθηκε ή υπέστη φθορά, είτε από τον συγκοινωνιακό φορέα είτε τον φορέα διαχείρισης του

τερματικού σταθμού, αναλόγως της ευθύνης για την εν λόγω απώλεια ή φθορά.

Άρθρο 4
Παραβάσεις - κυρώσεις

1. Στα διοικητικά όργανα των φορέων παροχής συγκοινωνιακών έργου και στους ιδιοκτήτες λεωφορείων που παραβαίνουν τις διατάξεις της παρούσας επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις από τα οικεία Πειθαρχικά Συμβούλια που συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 2963/2001. Τα Πειθαρχικά Συμβούλια και οι Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των κατά τόπους Περιφερειών, νοούνται ως οι εθνικοί φορείς ελέγχου της εφαρμογής των υποχρεώσεων των συγκοινωνιακών φορέων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 181/2011.

2. Στο προσωπικό των φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου επιβάλλονται ποινές που προβλέπει ο κανονισμός αυτών, όπως ισχύει κάθε φορά, ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και διοικητικό πρόστιμο σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 14 και του άρθρου 17 του Ν. 2963/2001.

Άρθρο 5

1. Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

---

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

α) Κατάρτιση για την ευαισθητοποίηση σε θέματα αναπηρίας (αφορά όλα τα μέλη του προσωπικού των συγκοινωνιακών φορέων και τους οδηγούς των λεωφορείων)

Η κατάρτιση του προσωπικού που έχει άμεση επαφή με το ταξιδιωτικό κοινό περιλαμβάνει:

– ευαισθητοποίηση και κατάλληλη ανταπόκριση σε επιβάτες με σωματικές, αισθητήριες (ακοής και όρασης), μη εμφανείς αναπηρίες ή μαθησιακές δυσκολίες, που συμπεριλαμβάνει τη δυνατότητα διάκρισης των διαφόρων ικανοτήτων των ατόμων που ενδέχεται να έχουν μειωμένη κινητικότητα, αίσθηση προσανατολισμού ή δυνατότητα επικοινωνίας,

– τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα, στα οποία περιλαμβάνονται τα συμπεριφορικά, περιβαλλοντικά / φυσικά και οργανωτικά εμπόδια,

– αναγνωρισμένους σκύλους συνοδείας, περιλαμβανομένου του ρόλου και των αναγκών του σκύλου συνοδείας,

– αντιμετώπιση απρόοπτων περιστατικών,

– διαπροσωπικές ικανότητες και μεθόδους επικοινωνίας με κωφούς και άτομα με προβλήματα ακοής, όρασης ή λόγου και άτομα με μαθησιακές δυσκολίες,

– τρόπους προσεκτικού χειρισμού αναπηρικών αμαξιδίων και λοιπών βοηθητικών μέσων κινητικότητας, ούτως ώστε να αποφεύγονται ζημίες (για όλο το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη μεταφορά αποσκευών, ενδεχομένως).

β) Κατάρτιση για την παροχή συνδρομής σε άτομα με αναπηρία (αφορά όλα τα μέλη του προσωπικού των συγκοινωνιακών φορέων εκτός των οδηγών, για τους οποίους έχει εφαρμογή από την 1/3/2018 το αργότερο)

Η κατάρτιση του προσωπικού που παρέχει άμεση συνδρομή σε άτομα με αναπηρία και άτομα με μειωμένη κινητικότητα περιλαμβάνει:

– τρόπους βοήθειας των χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων για να καθίσουν στο αναπηρικό αμαξίδιο ή να σηκωθούν από αυτό,

– ικανότητες παροχής συνδρομής σε άτομα με αναπηρία και άτομα με μειωμένη κινητικότητα που ταξιδεύουν με αναγνωρισμένο σκύλο συνοδείας, περιλαμβανομένου του ρόλου και των αναγκών αυτών των σκύλων,

– τεχνικές για τη συνοδεία ατόμων με προβλήματα όρασης και για τη μεταχείριση και μεταφορά αναγνωρισμένων σκύλων συνοδείας,

– κατανόηση των ειδών εξοπλισμού που μπορεί να βοηθήσει τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα και γνώσεις χειρισμού αυτού του εξοπλισμού,

– χρήση του χρησιμοποιούμενου βοηθητικού εξοπλισμού επιβίβασης και αποβίβασης, καθώς και γνώση των κατάλληλων διαδικασιών συνδρομής κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση, που εγγυώνται την ασφάλεια και την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα,

– κατανόηση της ανάγκης για αξιόπιστη και επαγγελματική βοήθεια. Επίσης, επίγνωση του ενδεχομένου να αισθανθούν ευάλωτοι ορισμένοι επιβάτες με αναπηρία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, λόγω της εξάρτησής τους από την παρεχόμενη βοήθεια,

– γνώσεις πρώτων βοηθειών.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 31 Ιουλίου 2013

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

**ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

# ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

## ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

## ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

**Σε έντυπη μορφή:**

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

**Σε μορφή DVD/CD:**

| Τεύχος | Ετήσια έκδοση | Τριμηνιαία έκδοση | Μηνιαία έκδοση |
|---|---|---|---|
| **Α΄** | 150 € | 40 € | 15 € |
| **Β΄** | 300 € | 80 € | 30 € |
| **Γ΄** | 50 € | - | - |
| **Υ.Ο.Δ.Δ.** | 50 € | - | - |
| **Δ΄** | 110 € | 30 € | - |

| Τεύχος | Ετήσια έκδοση | Τριμηνιαία έκδοση | Μηνιαία έκδοση |
|---|---|---|---|
| **Α.Α.Π.** | 110 € | 30 € | - |
| **Ε.Β.Ι.** | 100 € | - | - |
| **Α.Ε.Δ.** | 5 € | - | - |
| **Δ.Δ.Σ.** | 200 € | - | 20 € |
| **Α.Ε.-Ε.Π.Ε.** | - | - | 100 € |

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

## ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

| Τεύχος | Έντυπη μορφή |
|---|---|
| **Α΄** | 225 € |
| **Β΄** | 320 € |
| **Γ΄** | 65 € |
| **Υ.Ο.Δ.Δ.** | 65 € |

| Τεύχος | Έντυπη μορφή |
|---|---|
| **Δ΄** | 160 € |
| **Α.Α.Π.** | 160 € |
| **Ε.Β.Ι.** | 65 € |
| **Α.Ε.Δ.** | 10 € |

| Τεύχος | Έντυπη μορφή |
|---|---|
| **Α.Ε.-Ε.Π.Ε.** | 2.250 € |
| **Δ.Δ.Σ.** | 225 € |
| **Α.Σ.Ε.Π.** | 70 € |
| **Ο.Π.Κ.** | - |

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

**Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.**
**Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.**

**Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)**

**Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr**

**ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30**

*02020081408130008*

**ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004